I-252

ԱՐՄԷՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքը արգիլուած չէ, ամբողջ 13րդ շրջանի (97 օգոստ.—98 մայիս) բաժնորդագինն է 20 ֆր. կանխիկ։ Նպատակի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամեն մէկ ամսականը 2½ ֆր. հաշուելով և 1898 մայիս ամսէն անդին չանց նելու պայմանով։

Նամակ և ծրարդէնաք է դրկել հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France)։

ԺԳ ՏԱՐԻ ԹԻԻ

1897 ՕԳՈՍՏՈՍ 4

1897 ՅՈՒԼԻՍ 23 (Հ. Տ.)

ՋՈՐԾԳԵԱՒԹԻՒ

Կը հրատարակուի Դ. և ՆԵՐՔ. օրերը

ԳԱՆՁՄԱՆՆԵՐ

Բաժանորդագրութիւնը, երէք հարկ համարի, հաշուուածով և կանխաւ միայն կը հրատարակէ իրեն դրկուած գրութիւնները։ Չարժաւոր չէ վերադարձնել չհրատարակուած ձեռագիրները։

Յանձնարարութիւնք կընդունուին Հայերէն և Ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 միջակ տողը 1 սանդիմ արժէ։ Կրկնուելը 2 սանդիմ։

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԷՆԻԱ,,Ի ԺԳ ՇՐՋԱՆԻՆ

(1897 ՕԳՈՍՏՈՍ — 98 ՄԱՅԻՍ)

Անոնք որ հիմակուընէ կը բաժնորդագրուին Արմենիային, ամբողջ 13րդ շրջանին (1897 օգոստոս — 1898 մայիս) համար կը պարտին վճարել կանխիկ 20 ֆրանգ միայն, որը դիւրութեան համար կարող են նաեւ մաս առ մաս վճարել կանխիկ 5 կամ 10 ֆրանգով։ Իսկ անոնք՝ որ ուշանալով չեն կընար շրջանի սկզբէն՝ այսինքն օգոստոս ամսէն կամ սեպտեմբերէն սկսիլ թերթերը, ամսական 2 ½ ֆրանգի հաշուով պէտք է վճարեն իրենց բաժնորդագինը, քանի՝ ամսի համար որ ուզեն։ Մէկ շրջանի բաժնորդագնի հաւելի՝ յաջորդող մեծ շրջանի բաժնորդագնի հաշուին հետ չկապուիլը. ամեն մէկ շրջանի հաշիւը զատ զատ կը բռնուի։

Որովհետեւ մենք մեր տեսակի մէջ արձանագրուած բաժնորդների թուին համեմատութեամբ կը տպենք մեր թերթերը և ո՛չ աւելի, կը խնդրենք որ 13րդ շրջանին բաժնորդագրուիլ ցանկացողները փութան հիմակուընէ բաժնորդագրուելու որ չշրկուին սկզբնական թիւերն ստանալէ։

Անոնք միայն որ ԱՐՄԷՆԻԱՅԻ ՕԺԱՆԴԱԿ գրուելով կը կատարեն Օժանդակի պարտաւորութիւնը, իրաւունք կունենան, իրենց թերթերէ զատ որի համար 20 ֆր. բաժնորդագին կը, վճարեն ուրիշների համար քանի թերթ որ ուզեն, ստանալու իրենց հասցէով և ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգ բաժնորդագնով։

«Արմէնիայի Օժանդակ»ութեան կանոնագիրը կը ղրկուի ցանկացողներին։

—Արմէնիայի համակիրներն ալ թո՛ղ չմոռնան որ իրենց աջակցութենէ կախում ունի Արմենիայի շատ մեծ ծախքին ու զօրանալը։

ՅՕԴՎԱԾՔԱՅԻՆԹԻՒՆ

Խմբագրական ազդեր։ — Գրաշարական ազդ. — Ի՞նչ անենք. — Նամակ Թիւրքիայէն (Վան). — — Նամակ Պուլկարիայէն (Փիլիպէ). — Նամակ Չինգաստանէն (Կալկաթա). — Ռուս կառավարութեան նոր կարգադրութիւնը հայ վարժարանների մասին. — Վեհ. կաթողիկոսի կոնդակը կիպրոսի Հայկական կրթարան Որբանոցին համար. — Փոքրիկ սուրհանդակ. — Նահիրատուութիւններ Արմէնիային. — Մեծ պետութիւնները եւ Թիւրքիա ու Յունաստան. — «Միշվիրք»ի դատը։ — Յանուցումներ։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴԵՐ

Կը խնդրենք որ անոնք որոնց պէտք չէր շարունակել ղրկել Արմենիան և սխալմամբ ղրկուած է այս տարի, բարեհաճին անմիջապէս վերադարձնել մեզ այս թիւ. իսկ յաջորդ թիւերն ալ փոխանակ մերժելով (refuser) վերադարձնելու տան. ապա թէ ոչ՝ բաժանորդ համարուելով, 13րդ շրջանի բաժնորդագինը կը պահանջուի իրենցմէ։

Իսկ անոնք որոնց պէտք էր ղրկուիլ և սխալմամբ չէ ղրկուած, փութան անմիջապէս իմաց տալ մեզ որ կարենանք ղրկել այս նոր շրջանի սկզբնական թիւերը։

— Արմենիան հազարումէկ դժուարութիւնների ու թշնամութիւնների դէմ տոկալով իր 12 շրջաններ բոլորած և այժմ 13րդին մէջ մտած լինելուն առթիվ մեզ հասած համակրական և քաջալերական բազմաթիւ նամակներին առաջին առանձին պատասխանելու համար՝ կը ցաւինք որ ժամանակ և միջոց չունինք։ Ուստի կաղաչենք որ մեր այս հրապարակաւ չնորհակալութիւն ընդունին իրրեւ իրենց պատասխան։

ԳՐԱՇԱՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Գրաշար մը [պէտք է Արմենիայի համար որ կարենայ Արմենիան իրենց կայ դիրքով չարաթն երկու անգամ չարել, երեսները կապելով և սրբադրելով տեղաւորել շրջանակներին մէջ և տպուելէն յետոյ ցրուել Արմենիայի բուն լրագրական բաժինը կը բաղկանայ 11 սիւնակներէ. մնացածները սիտղոսին, ծանուցումներուն և այլնի յատկացած են։ 11 սիւնակէն 9 սիւնակը 12 կէտ տառերով, իսկ 2ը 10 կէտ տառերով պէտք է չարէ։ Այս պայմաններով աշխատանքին փոխարէն կը վճարուի ամիսը 120 ֆրանգ (վեց Նափոլէոն ոսկի)։ Իսկ այս որոշուած չափէն աւելի առաջարկուած տեւէ աշխատանքի համար առանձին վճարք կը լինի։

Յանձնառու եղող գրաշարը, որչափ կարելի է, շուտով [պէտք դիմէ խմբագրութեան հասցէին. Քիչեալ պայմանները գործադրելու կարող չեղող մէկը [պէտ՛ղ ըսը տեղ նեղութիւն չըկրէ մեզ դիմելու։

Ի՞ՆՉ ԱՆԵՆՔ

Ոմանք կը հարցնեն թէ ի՞նչ կրնանք անել ազգին այս նեղկայ վիճակին մէջ։

Եթէ այդ հարցումը պատրուակ մը չէ իրենց անգործութեան յանցանքը թեթեւցնելու համար, պիտի ըսենք որ շատ սխալ ըմբռնման մ՛արդիւնք է։ Անչափ շատ գործ կայ կատարելու ներկայ վիճակին մէջ որ մարդ չգիտեր թէ որի՞ն հասնի. իսկ ատոնք բան չեն գտներ անելու համար։

Կերեւի թէ ոմանք այնպէս կը կարծեն որ ազգին ներկայ վիճակին մէջ գործ ըսելով պէտք է միայն հասկնալ թէ հրացանը ուսին զարկած լեռները ու դաշտերն երթալ պատրաստելու է հայ ազգի թշնամիները գտնելու և անոնց դէմ կռուելու համար. իրրեւ թէ մեր ազգի թշնամիները գտնելու համար լեռները երթալ պէտք լինի՝ մինչդեռ հազարներով կը վխտան այսօր մեր մէջ և մեղմէ շատեր ալ կամ միամտութեամբ և կամ չհասկնդրութեամբ այժ կուտան անոնց։ Հրացանի պէտք ալ չկայ ատոնց դէմ կռուելու և գործելու համար. միայն թէ մի քիչ հասկացողութիւն և կամք պէտք է և ատոնք են որ կը պակսին մեզ դեռ։

Քեղափոխական շարժումը 5.6 տարիէ ի վեր իր կանոնաւոր ընթացքէ չեղած, հետզհետէ գահավէժ ընթացքով դէպի կորստի անդունդը կառաջնորդուի և պէտք եղածին չափ մեծ այժ մը չկայ որ այդ աղէտալի սխալ ընթացքի դիմագրէ։ Եւ այս վիճակի մէջ, կան մարդեր որոնք բան մ՛ընելու կամք և հասկացողութիւն ունին... և կը հարցնեն ալ թէ ի՞նչ պէտք է անեն։ Այժը միութեան մէջ է։ Ով որ համակարծիք է Արմենիային, պէտք է միանայ անոր հետ, պէտք է այժ տայ անոր։ Եթէ կարդալ գրել չգիտցող կամ կարդացածը լաւ հասկնալու կարողութիւն չունեցող բայց անկեղծ և ղգայուն սիրտ ունեցող մեր հայրենակիցներ չէին ըմբռնած Արմենիայի քարոզած մտքերի ճշմարտութիւնը, դժբաղդաբար ամենադառն իրողութիւններ ալ եկան կոլորելին համար իսկ չօշափելի փաստերով հաստատել այն։

Մէկ ժամանակ «Հնչակեան»ների պատասխանատուութիւնն էր որ կը տիրապետէր հրապարակի վրայ և եղան թերթեր որոնք այսօր կատարի կերպով կը յարձակին ատոնց վրայ, իսկ այն ատեն մեծամասնքները (ը մատուցանէին անոնց և հնչակեաններըը կը ներկայացնէին իբրեւ ճշմարիտ յեղափոխականներ։ Հիմա ալ «Դաշնակցականութեան» մասին է, թէեւ ատենք ատ միւսներէն դրեթէ տարբերութիւն չունին և պէտք է խոստովանիլ որ ատոնք հնչակեաններն ալ գերազանցեցին իրենց տխմար գործերով։

Բայց զարմանալի չէ՞ որ խելացի կարծուած մարդեր ալ կան որոնք դաշնակցականներին համակրական ցոյցեր կանեն հրապարակաւ և այժ կուտան անոնց։

Ոմանք ալ իբր իրենց դիտողութիւն անես այս մասին, կը պատասխանեն թէ ի՞նչ անենք. դէշ մարդիկ են ատոնք. մեզի ջուռս կը հասցունեն։

Վա՛յ քալ յեղափոխականները վա՛յ. հապա հրացանն ուսը գրած լեռը պի՞ տի երթնէիք թշնամիների դէմ կռուելու համար, ինչո՞ւ այդպէս կը վախնաք ձեղի դպչելիք ջուռսէն կամ նոյն իսկ մահէն։

Ուրիշին դէմ դիտողութիւն չանելը միայն չբաւեր հայրենասէր մը, բարի մարդ մը լինելու համար. բարի լինելու համար պէտք է կռուիլ չարերին դէմ։ «Ի՞նչ անենք» հարցնող հայը պէտք է գիտնայ այս բան. գործ մը առաջտանել ուզողը, իր գաղափարի նուիրուած մարդը իրեն թշնամիները կունենայ. բայց պէտք չէ խուսափի, այլ իր պարականութիւնն կատարելու արիութիւնը պէտք է ունենայ։

Ով որ արի չէ, բարի չկրնար լինել։

Մ. Փ.

ՂԱՆՈՒՄ ՓԱՐՁԱՏՈՒԵՑ

Կիլն, մարտի 25/7 յուլիս 97

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

ՂԱՆՈՒՄ ՀՈՒՍՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

ՂԱՆՈՒՄ ՓԱՐՁԱՏՈՒԵՑ

Կիլն, մարտի 25/7 յուլիս 97

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

ՂԱՆՈՒՄ ՀՈՒՍՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

ՂԱՆՈՒՄ ՓԱՐՁԱՏՈՒԵՑ

Կիլն, մարտի 25/7 յուլիս 97

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

ՂԱՆՈՒՄ ՀՈՒՍՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

Ես՝ ներքո ստորագրյալս, հայտնում եմ, որ ես 1892 թվականի հոկտեմբերի 8-ին ամուսնացել եմ Ռոզա Ֆրիդրիխ Ֆրանկի հետ, որից ունեցել եմ մի աղջիկ, որի անունը Մարիա է։ Ամուսնանալուց հետո մենք ապրում էինք միասին մինչև 1896 թվականի հունվարի 1-ը, երբ կինս ինձ թողեց և գնաց Ամերիկա։ Այդ ժամանակից ի վեր ես նրանից ոչ մի լուր չեմ ստացել և չգիտեմ, թե նա կենդանի է, թե մեռած։ Ես ոչ մի կերպ պատասխանատու չեմ նրա պարտքերի համար, որոնք նա կարող է անել իր անունով։

Ֆրիդրիխ Ֆրանկ

երկնից ուր ո՛չ վիշտ գոն և ո՛չ ցաւք։

Մ. Ե. Ս.

ՌՈՒՄ ԿԱԹՈՂԻԿՈՒԹԵԱՆ
ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՀԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ներքին գործոց նախարարի առաջարկութիւնը էջմիածնի հայ լուսաւորչական սինօդին. 1897 թ., յունիսի 12ից № 3187:

«Պետական խորհուրդը բարձրագոյն հաստատութեամբ յունիսի երկուսին վճռեց.

1) Հայ-լուսաւորչական եկեղեցիներին և վանքերին կից դպրոցները ենթարկել ժողովրդական կրթութեան նախարարութեան, սոյն նախարարութեան իշխանութեան տակ գտնուած միւս տարրական դպրոցների կանոնների հիման վրայ, թողլով որ հայ լուսաւորչական հոգևորականութիւնը իրաւունք ունենայ հսկել յիշեալ դպրոցներում պատանիների կրօնական կրթութեան վրայ,

2) Էջմիածնի հոգեւոր ճեմարանի և հայ-լուսաւորչական հոգեւոր սեմինարիաների վերաբերեալ արդէն գոյութիւն ունեցող կանոնները թողնել անփոփոխ։

3) Հայ լուսաւորչական կոնսիստորները ազատել եկեղեցիներին կից դպրոցների ուսուցիչների և աշակերտների ցուցակները պատրաստելու պարտաւորութիւնից։

Սոյն Բարձրագոյն հրամանը առաջարկում եմ Էջմիածնի հայ-լուսաւորչական սինօդին, պատշաճաւոր կարգադրութիւններն անելու համար»։

(Արձագանք)

ՎԵՀ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՈՆԴԱԿԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր ընթերցողների յայտնի է որ կիպրոսի մէջ մի հայկական կրթարան-որբանոց բացուած է, նախաձեռնութեամբ Տիար Վահան Քիւրքճեանի։ Այդ գործ հնազհեաէ աւելի համակրութիւն գտնելու և նդարձակուելու վրայ է։ Այժմ կը պատսպարէ 15 որբ և ունի 10 գիշերօթիկ աշակերտ, բայ ի երթեւեկ աշակերտներէ։ Երբ 50,000էն աւելի հայ որբեր երեսի վրայ ծնացած կան և օտարները կը ժողվեն զանոնք իրենց որբանոցների մէջ օտար կաթով սնուցանելու և հայութենէն օտարացունելու համար, պէտք չէ՞ միթէ այժմ հայ որբանոցի մը ուր հայ որբեր ապաստանելով՝ մահի ճիրաններէն ազատին զատ, հայ ոգւով կը կրթուին ու կը մեծնան, հայ ազգին օգտակար անդամներ դառնալու համար։

Այս որբանոցի վարչութիւնը Կ. պոլսի և Երուսաղէմի Ամեն. պատրիարքների օրհնութեան և քաջալերութեան թուղթերն ստանալէ զատ, արժանացած է նաեւ Ամենայն Հայոց վեհ. Կաթողիկոսէն հետեւեալ կոնդակն ստանալու։

(Պատձէն)

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՌԱՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ և անհասանելի կամօքն Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ և Կաթողիկոս ամենայն Հայոց, ծայրագոյն պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Կաթուղիկէ Էջմիածնի, Արժանապատիւ Տ. Նախագահի և յարգելի Անդամոց խնամակալ Հոգաբարձութեան Հայկական Կրթարան-Որբանոցին որ ի Կիպրոս. Հարազատ որդւոց Մայր Աթոռոյս, նուիրեմք յԱռաքելական Աթոռոյ աստի ողջոյն Տիրաւանդ, հայցելով ի վերայ համայն աշխատաւորացդ զԱստուածային օրհնութիւն և ողորմութիւն։

Ի յայտարար կրկին գրութեանց Մեծ. Պ. Վահանայ Քիւրքճեան որ նախաձեռնարկն է կրթական հաստատութեանդ, ծանեաք զյանկալին համայնից առաքինասէր հոգւոց զԱստուածահաճոյ և զաղզօգուտ Ձեր գործ որ ի սէր կրթութեան և դաստիարակութեան հայ որբոց, առ ոչինչ համարելով զդժպհի արգելս և զանազան դժուարութիւնս, ցանկալ սրբել զարտասուս նոցին, կէտ նպատակի եդեալ բանալ կրթական որբանոց մի ի Կիպրոս կղզւոջդ, և հաւանիլ անդանօր զզրկեալսն ի ծնողական խնամոց և ի բարոյական դաստիարակութեանց, ուրանօր ընդ ուսման բանին կենաց ունին նաեւ ուսանիլ զուսումն առ ի հայթայթել զառօրեայ նիւթական հաց իւրեանց. և առ այս ցանձնութիւն Պ. Նախաձեռնողին է զի Հայոց հայրապետն եւս քաջալերեսցէ զՁեզ ի ձերումդ սկզբնական ձեռնարկութեան։

Որդեա՛կք հոգեւորք, ապաքէն ի դժուարին ժամանակիս յորում հասեալ կան տառապանք ի վերայ Հայ Աշխարհին և հայ ժողովուրդն ի տուգանհնարին համակեալ կայ ի մեծաց մինչեւ ցփոքունս, վայրավաճին բաժանեալ գոլով ըստ Աւետարանական բանին, հայր յորդւոյ, որդի ի հօրէ, հարս ի սկեսրէ և դուստր ի մօրէ՝ քաղցր է տեսանիլ զհանդէս առաքինեաց ի գլուխ ազգօգուտ գործոց, և ա՛յդ իսկ մարգասիրական ձեռնարկ Ձեր բազում գոհունակութեանց և Աստուածային երկնաւոր վարձուց արժանաւորս կացուցանէ զՁեզ։

Եւ Մեք որ ցանկացողս եմք ընդ բարօրութիւն ազգիս և ընդ հիմնական բարոյական կրթութիւն մատաղ սերնդոց մերոց, որովք միայն հնար լինի հասանիլ ի ցանկալին յառաջադիմութիւն, տեսեալ զայդ անձնանուէր ջանս Ձեր և վաստակս, որպէս Հայր հասարակաց և Հայրապետ լրութեան ազգիս՝ սովին Հայրապետական կոնդակաւ յայտնեմք զգոհունակութիւն սրտի Մերոյ օրհնելով յաւէտ զայդ աշխատութիւն Ձեր և Աստուածահաճոյ հիմնարկութիւնդ։ Օրհնեցէ Տէր Աստուած զնախագահդ հանդերձ Յարգելի Անդամօք խնամակալ հոգաբարձութեանդ և յաջողեսցէ զամենայն գործս ձեռաց Ձերոց։ Պարգեւեսցէ արիութիւն հոգւոյ և զօրութիւն մտաց զի կարող լինիցիք սիրով և համբերութեամբ յառաջ վարել զգործ կրթարանիդ յօգուտ և ի մխիթարութիւն բազմաթիւ աշակերտից։ Առատասցին չնորհ և իմաստութիւն ամենասուրբ հոգւոյն Աստուծոյ ի վերայ նախաձեռնողին հաստատութեանդ Պ. Վահանայ, առ ի բարւոք և կատարեալ յաջողութեամբ յառաջ վարելոյ զդաստիարակութիւն փոքրկանց։ Եւ որքան նուիրատուք և սատարողք գտանիցին՝ նոցա եւս փոխանակ միոյն հարիւրապատիկ և բիւրապատիկ պարգեւեսցէ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս աստ և ի հանդերձելումն յերկնային անսպառ ողորմութեանց իւրոց։

Շնորհք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի և օրհնութիւն Աստուածածնին ի վերայ համայնիցդ լիցի։ Ամէն։

ՄԿՐՏԻՉ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ
Թ. 351
ի 22 Ապրիլի 1897 ամի
ես քստ Տոմարին ՌՅՆԶ,
ի Հայրապետութեան մերում Դ.րդ ամի
Արարատեան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի
ի Վաղարշապատ

ՓՈՔՐԻԿ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Հօրտէղ Մհաս. Թ. Թ. Մ. Մ.— Շնորհակալութեամբ ստացած ենք Ձեր ղրկած 5 տոլարը. բայց որովհետեւ այդ հին հաշիւ 22 ֆրանգ էր և ոչ 25, աւելցած 3 ֆր.ին փոխարէն խրկեցինք Մ. քաղաքը, Ձեր նամակի պահարանին վրայ նշանակուած հասցէին ուղղելով, 3 ֆրանգի տեմրակներ մեր հրատարակութիւններէն։ Ստացագիրներն ալ այդ հասցէով ղրկուեցան։

Ալեքսանդրիա. Մ. Ց.— Ձեր նախորդ նամակի համեմատ կարգադրուած է արդէն այդ հաշիւ Լրագրի բաժնորդագնին վրայ սակարկութիւն չկնիր։ Արմէնիայի մէկ շրջանի բաժնորդագինը 20 ֆրանգ է. միայն «Արմէնիայի Օժանդակ» գրուողները կըրնան իրենց հասցէով ուրիշի համար թերթ բերել տալ 10 ֆր. բաժնորդագնով։

Ճոյրձէվօ. Թ. Գ. — Ռումանական նամականիշներ չեն գործածուիր այստեղ, հետեւապէս արժէք մը չունին։ Ձեր ուղածների գինը այդտեղի ռումանական փոստին միջոցով կրնաք մեզ ղրկել փոստի մանդատով (mandatul) որ մինչեւ իսկ 50 սանթիմի համար կուտան։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԱՐՄԷՆԻԱ»ԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակենք Արմէնիային նպաստելու համար մեզ հասած հետեւեալ նուիրատուութիւնները.

Ա.ի քաղաքէն՝ մի հայրենասէր Հայ 105 ֆրանգ և 40 սանթիմ։ Բանտահայի հայ ազգային հաստատութեանց Ծանձանձանաց ատեանը 103 ֆր. և 50 սնթմ.։ Մ. քաղաքէն մի լուսակաց Հայ 80 ֆր. և 35 սնթմ.։ Փարիզէն Տիկին Մ. 10 ֆր.։ Մարսէյլէն մի նախկին հայ սպայ 10 ֆր. և վահագն 5 ֆր.։ Թրէսնիօէն Ց. Մ. Նշիկեան 10 ֆր.։ Սան Բաւլօէն Մ. Շահպազեան 5 ֆր. և Ց. Գասպարեան 5 ֆր.։ Սոդոմ-Գոմոր քաղաքէն Գէմայբպէի ձեռքով 3 ֆր.։

ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ԹԵՒՐԲԻԱ ՈՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Խաղաղութեան դաշնագիրը ստորագրելու մօտ է կըսուի։ Դաշնագրի էական կէտերը հետեւեալները պիտի լինին. սահմանագլուխը պիտի գծուի եւրոպական տէրութիւնների զինուորական կցորդներին պատրաստած քարտէզին համեմատ։ Ցունաստան 4 միլիոն օսմ. ոսկի պատերազմական տուգանք պիտի վճարէ. եւրոպական տէրութիւնների և օսմանեան տէրութեան պատուիրակներէն բաղկացած մի յանձնաժողով պիտի կազմուի որ պիտի որոշէ պատերազմէն ջնջաստած Թրքահպատակներին վճարուելիք գումարները։ Քարիքիւղատիօնների խնդիրը Ցունաստան և Թիւրքիա ուղղակի իրենց մէջ պիտի կարգադրեն, խաղաղութեան վերջնականապէս կընքուելէն առաջ. Թէսալիաէն թիւրք զօրքերուն քաշուիլը պատերազմական տուգանքին ամբողջովին վճարուելէն կախում պիտի ունենայ։

Ատոնցմէ զատ Ալմանիա կուզէ դաշնագրին մէջ յօդուած մ'ալ մըտցունել, Ցունաստանի ելեւմուտքը միջազգային հսկողութեան տակ ձգելու համար։ Կըսուի թէ Ալմանիա այդպիսի վերահսկողութեամբ մը կուզէ ապահովել Ցունաստանի ասկէ առաջ ունեցած եւրոպացի պարտատէրների պահանջները։

Խաղաղութեան դաշնագրի նախնական պայմանները կնքուածին պէս, դեսպանատուններուն զինուորական կցորդները և օսմանեան սպայակոյտ անդամները Թեսալիա պիտի երթան, բուն իսկ տեղին վրայ վերջնականապէս որոշելու համար սահմանագլխի գիծերը։

— Կ.պոլսէն այսօր եկած մի հեռագիր կըսէ թէ Թեսալիաէն թիւրք զօրքերի քաշուել ելլելու խնդիրն է միայն որ պատճառ եղած է խաղաղութեան ակզբնական պայմանագրի ստորագրուիլն այսչափ ուշանալուն։ Դուռը կուզէ որ պատերազմական տուգանքը երեք անգամէն վճարուի և ամեն մէկ վճարքին մաս առ մաս քաշուին երթան թիւրք զօրքերն ալ Թեսալիաէն։ Իսկ դեսպանները կուզեն որ թիւրք զօրքերն այդ նահանգէ դուրս երթան, թէեւ կը համաձայնին որ թիւրք զօրքերը բերնէ հիւսիսային կողմի մէկ քանի ռազմագիտական կէտերը գրաւած կենան մինչեւ որ պատերազմական տուգանքը վճարուի։

«ՄԷՇՎԷՐԷԹ»Ի ԴԱՏԸ

Փարիզի օսմանեան դեսպանը իր կառավարութեան յորդէն դատ բացած էր Երիտասարդ-Թիւրքիոյ բերանները Մէշվիէրէթ թերթին դէմ: Ֆրանսայի լրագրական օրէնքը չներեր նախատական խօսքեր ուղղել օտար վեհապետներին դէմ և թէեւ այդ օրէնքը լոկ գրուած ձեացած էր որովհետեւ գրելու ազատութիւնը այնչափ թանկ գնահատուած է Ֆրանսայի մէջ որ նոյն իսկ Հանրապետութեան նախագահը անուշադիր կը թողու իրեն ուղղուած թշնամական գրութիւնները թէեւ օրէնքը կարգիլէ պանոնք: Ինչ որ է. Սուլթանին փոքը ինկած լինելով Ֆրանսայի լրագրական օրէնքի այդ տրամադրութիւն, դատ բացած էր Հայաստանի կոտորածներուն յառթով «Մէշվիէրէթ»ի մէջ իրեն ուղղուած խիստ բառերուն դէմ:

Դատի կանչուած էին «Մէշվիէրէթ»ի Ֆրանսացի պատասխանատուն Տ. Հուլյօն և խմբագիրները Ահմէտ Րիզա պէյ և Թալիլ Հանըմ. «Մէշվիէրէթ»ի փաստաբաններն էին Ֆէրնան Լապօրի և Բօլ Մօրէլ:

Ընդհանուր դատախազն ըսաւ թէ զարմանք կը յայտնուի որ միեւնոյն բառերով բուն Ֆրանսական լրագիրներուն մէջ ալ այդ բաներ հրատարակուած են և անոնք դատի չեն քաշուիր: Բայց մենք չենք, ըսաւ. ասոնք դատի ենթարկողը. Քանի որ իրենց դէմ բողոքող մը կայ, օրէնքին համեմատ մենք պարտաւորուած ենք դատը տեսնելու:

Դատախազը օրէնքին տրամադրած ամենաթեթեւ պատիժը վճռեց ամբաստանուածներուն համար, 16 Ֆրանգ տուգանք, անոր ալ գործադրութիւնը յետաձգելով՝ Ֆէրանժէի օրէնքին համեմատ (1):

Վճռագիրը որ «Մէշվիէրէթ»ի խմբագիրներուն գործածած խիստ բառերին համար մեղաւոր հանգամանք մը կը նկատէ Հայաստանի կոտորածներուն յառաջ բերած յուզումը, հետաքրքրական լինելով կը հրատարակենք յաջորդ թուով:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՄԻ ՊՈՒԼԿԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ
(ՋԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՅԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

ՄԿՐՏԻՉ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

1894

Պուլկարիոյ անկախութեան հերոսներէ մէկին, Ջաքարիա Սթոյանովի, որ իր ընդունակութեան շնորհով յաջողեցաւ մի լեռնաբնակ դիւզացի հովուի պարզ վիճակէն հետզհետէ արհեստաւոր, վարժապետ, յեղափոխական գործիչ, խմբագրապետ և վերջապէս ազատ Պուլկարիոյ Ազգային ժողովի նախագահ դառնալ, խիստ հետաքրքրաշարժ կենսագրութիւնն է, ուր ուշադրութեան արժանի տեղեկութիւններ կան նաեւ Պուլկարիոյ թիւրքի լուծէն ազատելու աշխատող պուլկար հայրենասէր յեղափոխականներիգործունէութեանը մասին: Սկիզբը գրուած է նաեւ հեղինակին, Բրօֆէսէօր Լուի Լէժէի, և թարգմանչին միջեւ եղած թղթակցութիւնը այս գրքի հայերէն թարգմանութեանն առթով:

Հեղինակը չատ իրաւամբ կը գրէ իր յառաջաբանի վերջ թէ «Ջարմանք պիտի պատճառէ ինձ եթէ ընթերցողները հետաքրքրութիւնը չարժի պետական մարդ դարձած մի դիւզացիի այս վաւերական պատմութեան վրայ:»

Գինն է փոստի ծախքով մէկտեղ 1 ֆրանգ և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանգ է:)

ՏԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում առնել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունելիրենց ծանուցումները, ըստ լրագրական սովորութեան: Ծանուցումների գինները նշանակուած են Արմենիայի ճակատը, տառ՝ առ տող հաշուելով. 1 երկտողի (գլխագիրը) համար 2 սանդիմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիմ: 3 անգամ դրուելիք ծանուցումի գնին վրայ 0/0ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ դրուելիք ծանուցումի գնին վրայ 0/0ին 30 զեղչ: Սակարկութիւն չընդունիր:

ՐԱՖՖԻԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մեզ մօտ վաճառուում են Րաֆֆիի հետեւեալ աշխատութիւնները.

	Չիլինգ
«Խենթ և Ջալալէդդին» մի գրքի մէջ ամփոփուած. գինն է	6
«Խաչագողի Ծիշատակարանը» չորս մասերը մի գրքի մէջ ամփոփ.	5 ½
«Կայծեր» Հատոր Ա.	4 ½
«Վէպիկներ և պատկերներ» Հատոր Ա. և Բ.	9
«Զահրումար» վէպ	4 ½
«Կայէնի կտակը»	2 ½
«Մինն այսպէս միւսն այնպէս» պատկերաղարդ վէպ.	2
«Տաճկահայք»	1

Յանկացողները թէ՛ բաժանորդագրութեան և թէ՛ գրքերի համար կարող են դիմելու

Mrs Anna Raffi
Loftus Road
Shepherd's Bush
London W.

ԱՑՐԻ ԱՆՆԱ ՐԱՖՖԻ

ՏԱՐՈՒՆ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին հետեւեալ գիրքերը որոնց առջեւ նշանակուած գիները մէջ հաշուուած է նաեւ ղրկելու փոստի ծախքը:

ԷԿԻՆԵԱՆ. Կակռանք (Բանաստեղծական գրուած մը Հայաստանի վիճակին վրայ). 1890. Տպագր. հեղինակին. Նիւ Եորք: ,30 սանթիմ

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé registered) ստանալ ուզողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԳԱՆՁԱՆԱԿ
ԱՐՄԷՆԻԱ ԼՐԱԳՐԻՆ

Շատեր կան որ կը փափաքին Արմենիայի բաժնորդագրուիլ, բայց 20 ֆրանգը մէկէն տալը դժուար կը լինի իրենց քանի որ ազգային կեանքին հետաքրքիր եղող ընթերցասէրների մեծամասնութիւնը մեր մէջ միջին դասակարգին կամ չատ դիւրակեցիկ չեղող դասակարգին կը պատկանի:

Իրաւ է թէ բաժնորդագինի մասամասն վճարումներ կընդունինք մենք, 20 ֆրանգ մէկէն վճարել չկարողացող բաժնորդներին դիւրութիւն տալու համար. սակայն լրագրի մէկ չորրորդ բաժնորդագին 20 ֆրանգը մի քանի անգամէն ղրկելն ալ՝ մի քանի անգամ նամակ գրելու և մի քանի անգամ դրամ և նամակ փոստին յանձնելու աւելորդ ծախքերով և աշխատանքներով թէ՛ աւելի թանկ կը լինի և թէ՛ աւելի ձանձրացուցիչ կը դառնայ:

Բայց եթէ մէկ անգամէն 20 ֆրանգ վճարելը դիւրին չէ ամենքին համար, մի քանի օրը մի անգամ փոքրիկ խնայողութիւններ անելով (օրինակի համար օրական 15 կամ 10 կամ 5 սանթիմով) կարելի է 20 ֆրանք դոյացունել և 1 տարի չարունակ Արմենիա ստանալու համար բաժնորդագինը պատրաստած լինելով կանխիկ ղրկել մէկ անգամէն: Ի հարկէ այսպիսի կարգադրութիւն առնոնց համար է որոնք Արմենիան կուզեն կարդալ, բայց նիւթական դժուարութեան, դրամի կողմէ դժուարութեան կը հանդիպին. անոնց համար չէ մեր ըսածը որոնք բարոյական դժուարութեան, սրտի կողմէ պակասութեան կը հանդիպին:

Այդ նպատակի համար, այսինքն Արմենիայի չորրանի սկզբէն (օգոստոս) բաժնորդ եղած լինել և կանոնին համեմատ իրենց բաժնորդագին 20 ֆրանգը կանխիկ վճարել փափագողներին մի դիւրութիւն տուած լինելու համար, ահա մենք ծախու հանած ենք «Խնայողական գանձանակ Ար-Մէնիա լրագրի»:

Այժմ անգամ երբ մարդ դիւրութիւն ունենայ արծաթ 50 սանթիմոց մը (10 օէնթ ամերիկեան = 50 սթօնքա պուլկարական = 50 պանի ռումանական և այլն) մէկ կողմ դնելու, կը ձգէ այդ խնայողական գանձանակի մէջ, ուր ձգուածը ա՛լ անկարելի է որ դուրս հանուի մինչեւ որ Արմենիայի բաժնորդագին 20 ֆրանգը (40 հատ 50 սանթիմոց) մէջը լեցուելով չամբողջանայ: Այդ ժամանակ միայն կրնայ պարպուիլ, տակի կողմէն կափարիչը դարձնելով. և պարպուելէն յետոյ նորէն կրնայ դոցուիլ 20 ֆրանգի մի նոր խնայողութիւն ալ գոյացունելու համար:

Գանձանակը դիւրատար փոքրիկ բան մ'է որ մինչեւ իսկ գրպանի մէջ կրնայ պահուիլ եթէ ուզուի: Վրան չինուած կայ նաեւ քանակապատ մը որ գանձանակին մէջ ձգուած դրամները 5 ֆրանգի հասածին պէս, կը սկսի այնուհետեւ ցոյց տալ թէ մէջի գումարը ո՞րչափի հասած է:

«Խնայողական գանձանակ»ի գինն է 2 ֆրանգ: Այդ գումար մեզ վճարողին կը ղրկենք գանձանակին հետ մէկտեղ մի ստացագիր որի վրայ նշանակուած կը լինի գնողի անունն ու հասցէն: Եթէ Միեւնոյն Անձը, առանց ուշանալու ժամանակին բաժնորդ գրուելով Արմենիա լրագրի տարեշրջանի սկզբէն (օգոստոս ամիս), 18 ֆրանգի հետ մէկտեղ յիշեալ ստացագիրը վերադարձնէ Արմենիայի խմբագրութեան, ամբողջ մէկ չորրանի բաժնորդագին 20 ֆրանգը վճարած կը համարուի, որով «Խնայողական գանձանակ»ը ձրի կը մնայ իրեն:

ԺԲ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՆԱՄՈՁՆԵՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ ԳՐԱԾ ՈՏԱՆԱՒՈՐՆԵՐԷՆ

Մ. Փորթուգալեանի գրած հայրենասիրական ոտանաւորներէ մի քանին ամփոփուած են այս տետրակի մէջ իրեւ նմոյշներ զանազան քաղաքներէ մէջ և զանազան առաւտրութիւններէ տակ իւրաքանչիւրէն գրած ոտանաւորներէն որոնք ժամանակին հրատարակուած լինելով կորսուած են այժմ: Այն քանի ոտանաւորները որոնք իրենց նմոյշները ամփոփուած են այս տետրակի մէջ, ցիր և ցան կը գտնուին Ք. Պոլիս տպագրուած ազգային երգարաններուն մէջ՝ որոց վերատին տպագրութիւնն վաղուց արդէն արգիլուած է, և Ասիա և Արմենիա լրագիրներուն մէջ: Նմոյշներէն մէջ փոքրիկ տեղեկութիւններ տրուած են նաեւ թէ այդ ոտանաւորները ի՛նչ տպաւորութիւնների տակ ներշնչուելով գրուած են: Գին (10 սանթիմ) 15 սանթիմ:

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԷԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեան
Le Gérant : François CARRIERE
Marseille.— Imprimerie et Papeterie du Midi
Allées de Meilhan, 44.

---

(1) Ֆէրանժէի առաջարկութեամբը հաստատուած օրէնքին համեմատ դատաւորները յարմար տեսած ատեն կարող են յետաձգել վճռին գործադրութիւնը, պայմանով որ եթէ անգամ մ'ալ նոյն բանն ընէ դատապարտուածը, պատիժը կրկնապատկուի: